

Inż. A. KOZIKOWSKI.

Państwowa służba ochrony roślin.

Le service de la protection des plantes.

Jedną z piekących spraw w odrodzonej Rzeczypospolitej dotąd niezłatwionych jest państwowa służba ochrony roślin, co odbija się nie tylko fatalnie na produkcji roślinnej takiego nawskroś rolniczego kraju, jakim jest Polska, ale utrudnia także wywóz naszych produktów roślinnych i niemniej przywóz drzewek owocowych lub ich części, nasion kłaczy i t. p. części roślin ras uszlachetnionych. Brak bowiem państwowej służby ochrony roślin uniemożliwia Polsce przedewszystkiem należenie do międzynarodowych konwencyj, regulujących sprawy wywozu i przywozu roślin lub części ich z jednego kraju do drugiego. Kilka posterunków poniekąd ochrony roślin takich jak państwowe instytuty w Puławach, Bydgoszczy i stacyj jak botaniczno-rolnicza stacja we Lwowie, stacja torfowa i ochrony roślin w Sarnach, oraz wojewódzka stacja ochrony roślin w Cieszynie przy szkole rolniczej nie są w stanie nie tylko załatwić wszystkich spraw z zakresu przywozu i wywozu, ale tembardziej nie mogą podjąć sprawom zwalczania szkodników w rolnictwie, sadownictwie i ogrodnictwie, nie mówiąc już o szkodnikach leśnych, któremi wprawdzie w sposób nieoficjalny zajmują się Zakłady ochrony lasu i entomologii lasowej naszych najwyższych uczelni leśnictwa.

Nie posiadamy też dotąd jednolitej ustawy państwowej o ochronie roślin, zwalczaniu chwastów, grzybów, owadów i t. p. szkodników. Wprawdzie Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych opracowało już, o ile mi wiadomo, kilka projektów takiej ustawy, ale żaden dotąd nie ujrzał światła dziennego.

Troska o ochronę naszej produkcji roślinnej zebrała już przed kilku laty w Warszawie kilku ludzi z dzisiejszego komitetu wykonawczego, którzy między innemi wydawać zaczęli kwartalnik „Choroby i szkodniki roślin“.

Pod koniec ubiegłego roku kalendarzowego utworzył się w Warszawie znowu komitet organizacyjny pod przewodnictwem prof. Z. Mokrzeckiego, w skład którego to komitetu wchodzili prof. R. Błędowski, prof. Dr. Gorjaczkowski i Zofja Zweigbaumówna. Komitet ten zwołał osobistemi zaproszeniami na 13 i 14 lutego 1927 do Warszawy konferencję osób pracujących lub zainteresowanych w ochronie roślin. I otóż znalazło się w Polsce tych osób więcej niżby spodziewać się było można, bo przeszło 50 osób brało udział w obradach przynajmniej pierwszego dnia.

Po zagajeniu zebrania przez prof. Mokrzeckiego wybrano prezydium z prof. Trzebińskiego z Wilna, prof. Sitowskiego z Poznania i prof. Kozikowskiego ze Lwowa, a sekretarzami A. Chrzanowskiego i Św. Nowickiego.

Na konferencji tej wygłoszono następujące referaty :

1. Organizacja ochrony roślin: *a)* Służba ochrony roślin i jej znaczenie w życiu gospodarczym państwa, prof. Z. Mokrzecki.

b) obecny stan ochrony roślin w Polsce, Dr. Wł. Gorjaczkowski.

c) projekt organizacji ochrony, prof. Dr. R. Błędowski, Dr. L. Garbowski, Dr. A. Krasucki, Dr. A. Piekarski.

2. Wydawnictwa poświęcone ochronie roślin, *a)* Piśmiennictwo fachowe entomologiczne i fitopatologiczne, Dr. L. Garbowski i St. Keler.

b) sprawa wydawnictwa kwartalnika, „Choroby i szkodniki roślin“, Dr. Wł. Gorjaczkowski.

3. Sprawa wykształcenia fachowego pracowników ochrony roślin, prof. Dr. J. Trzebiński, Dr. K. Simm.

4. Stosunki w dziedzinie ochrony roślin z państwami ościennymi,

a) stan obecny, Z. Piasecka.

b) nawiązanie kontaktu naukowego z zagranicą, Dr. L. Garbowski, prof. Dr. Błędowski.

5. Kontakt organizacji ochrony roślin z przemysłem chemicznym, prof. Lindeman.

Po wyczerpującej dyskusji na powyższy temat uchwalono następujące wnioski :

A) Sprawy organizacyjne.

I. Ochrona roślin od chorób i szkodników, jako jeden z czynników wzmożenia produkcji roślinnej będącej najważniejszą podstawą gospodarstwa krajowego, należy do zadań państwowych. W myśl powyższego konferencja fitopatologów i entomologów odbyta w dniu 13 i 14 lutego 1927 r. zwraca się do Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych z prośbą o rozbudowanie istniejących placówek ochrony roślin i stworzenie nowych, wyznaczając odpowiednią liczbę etatów.

II. Do najpilniejszych potrzeb z dziedziny ochrony roślin konferencja zalicza :

a) wydanie obowiązującej na obszarze całego państwa ustawy o ochronie roślin.

b) 1. Utworzenie państwowej stacji ochrony roślin dla województw północno-wschodnich (Wilno).

2. Upaństwowienie stacji ochrony roślin Tow. ogrodniczego warszawskiego w Warszawie z odpowiednim powiększeniem liczby etatów.

3. Utworzenie drugiego etatu pracownika naukowego w dziale ochrony roślin w państwowej stacji botaniczno-rolniczej we Lwowie.

4. Zabezpieczenie ciągłości i jak najlepszych warunków pracy we wszystkich instytucjach ochrony roślin ze szczególnym uwzględnieniem terenów intensywnej gospodarki.

III. Konferencja entomologów i fitopatologów uważa, iż przy organizowaniu służby ochrony roślin należy dążyć do utworzenia poradni przy rolniczych zakładach doświadczalnych, szczególnie w okręgach dalej położonych od stacji ochrony roślin. Do poradni należałoby przydzielić specjalistę z dziedziny ochrony roślin.

IV. Postanowiono utworzenie związku pracowników naukowych w dziedzinie ochrony roślin, którego zadaniem powinno być koordynowanie pracy poszczególnych instytucyj na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Związek odbywa zjazdy raz na rok, rozważa najpilniejszy potrzeby ochrony roślin i komunikuje je Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

B) Sprawa wydawnictwa.

I. Konferencja uważa za konieczne wydawanie pisma „Choroby i szkodniki roślin“ jako organu samodzielnego.

II. Pożądane jest, żeby wydawnictwo to podjęte było przez Związek pracowników naukowych w dziedzinie ochrony roślin.

III. Konferencja powołuje komitet organizacyjny Związku i zleca mu opracowanie planu wydawnictwa.

C) Sprawa wykształcenia.

I. Współczesny stan nauki o ochronie roślin wymaga, aby w wykształceniu naukowych sił fachowych uwzględniony był całokształt nauk fitopatologicznych, a nie wyłącznie mykologia lub zoologia stosowana.

II. Wykształcenie naukowe fitopatolodzy winni pobierać w uczelniach akademickich. Winno ono obejmować podstawowe nauki przyrodnicze, encyklopedyczne rolnicze i szczegółowe nauki fitopatologiczne. Konferencja wypowiada się za utworzeniem magisterjów i doktoratów z zakresu nauk fitopatologicznych.

III. Konferencja uznaje za potrzebne przygotowanie personelu technicznego, który rekrutować się winien przede wszystkim z absolwentów szkół średnich gospodarskich, którzy po przebyciu odpowiedniego wykształcenia zawodowego w charakterze praktykanta stacji lub instytutu ochrony roślin i po złożeniu egzaminów kwalifikacyjnych przed odpowiednią komisją, byliby użyci do pracy na stanowiskach pomocniczych.

IV. Konferencja uważa za wskazane, iżby na wydziałach przyrodniczych tych szkół wyższych, które nie posiadają wydziałów rolniczych, ogrodniczych lub leśnych była wykładana entomologia i fitopatologia z położeniem nacisku na praktyczne znaczenie tych nauk, aby we wszystkich szkołach wyższych rolniczych lasowych i ogrodniczych powstały zakłady naukowe poświęczone wyłącznie entomologii i fitopatologii.

V. Konferencja fitopatologów i entomologów uznając, że opanowanie chorób i szkodników roślin jest możliwe tylko drogą należytego uświadomienia zainteresowanych warstw ludności i to za pośrednictwem szkoły powszechnej, zwraca się do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z wnioskiem:

1. O wprowadzenie w plan nauki w szkołach powszechnych obowiązkowego nauczania ochrony roślin, a to w ten sposób, aby nauczanie przyrody żywej było oparte właśnie na tych aktualnych dla rolnictwa, leśnictwa i ogrodnictwa zagadnieniach, tudzież przez wstawienie do czytanek szkolnych odpowiednich ustępów.

2. O wprowadzenie do planów nauki w seminarjach nauczycielskich nauki o ochronie roślin.

3. O urządzenie w okresie przejściowym specjalnych kursów ochrony roślin, obowiązkowych dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

VI. Ze względu na normalny rozwój ochrony roślin w województwach północno-wschodnich konferencja wypowiada się jednomyślnie za utrzymaniem i rozbudową studjum rolniczego przy Uniwersytecie Wileńskim.

VII. Ze względu na konieczność jak najszerzej popularyzacji ochrony roślin w społeczeństwie rolniczym konferencja uważa za wskazane organizowanie zarówno przez organizacje społeczno-rolnicze, jak stacje doświadczalno rolnicze i t. p. kursów z zakresu ochrony roślin dla instruktorów ogrodniczych i rolniczych. Instruktorowie winni też być korespondentami stacji ochrony roślin.

D) Kontakt z instytucjami chemicznymi.

I. Konferencja entomologów i fitopatologów wzywa stacje i wydziały ochrony roślin do utrzymywania kontaktu naukowego z instytucjami naukowymi chemicznymi w sprawie prowadzenia doświadczeń nad zwalczaniem chorób i szkodników roślin.

II. Konferencja zwraca uwagę na konieczność wykonywania w stacjach ochrony roślin i w zakładach doświadczalno-rolniczych systematycznych prób z zastosowaniem preparatów, wytwarzanych w kraju do zwalczania chorób i szkodników tak ze względu na

ochronę roślin, jak i na podtrzymanie tej gałęzi krajowego przemysłu chemicznego.

III. Konferencja uznaje za konieczne ustalenie stałego kontaktu i współpracy czynników ochrony roślin z instytucjami chemicznymi a to szczególnie w celu obudzenia tej gałęzi przemysłu chemicznego, któraby produkowała środki owadobójcze. Instytut ten winienby również wykonywać próby toksykologiczne z owadami i grzybami.

Do użytku państwowej rady rolniczej, ktorej II. plenarne zebranie odbyć się miało 21/II 1927 r. przyjęto następnie na wniosek Dr. Zielińskiego do zatwierdzającej wiadomości następujące tezy w sprawie zasad wykonywania ochrony roślin:

1. Wobec tego, że pojawienie się pewnych chorób i szkodników roślin, oraz chwastów i roślin szkodliwych zagraża nietylko nawiedzonemu gospodarstwu, lecz i gospodarstwom sąsiednim, niezbędne jest ustawowe uprawnienie do wkraczania organów państwowych w sprawę ochrony upraw przed chorobami, szkodnikami i chwastami.

W związku z tem zachodzi potrzeba wydania ustawy o ochronie roślin.

2. Zdrowotność upraw roślin i ich części przechowywanych winna także podlegać kontroli władz państwowych.

3. Rozporządzenie o ochronie roślin winno wprowadzić przymus w zwalczaniu przez obywateli chorób roślin, szkodników i chwastów na koszt własny.

4. Prawo oznaczania chorób roślin, szkodników i chwastów, które podlegają przymusowemu zwalczaniu, i określenia sposobów tego zwalczania winno przysługiwać Ministrowi Rolnictwa i D. P.

5. Środki ochrony roślin wkraczać mogą w ograniczenie sposobów użytkowania gruntów i plonów aż do zniszczenia plonów i wywłaszczenia gruntów dla radykalnego wytopienia szkodnika lub choroby. Za zniszczone plony i wywłaszczone grunty należy się odszkodowanie.

6. Minister Rolnictwa i D. P. ma być uprawniony do zarządzeń, wpływających z ustawy o ochronie roślin w całym Państwie lub w poszczególnych okręgach.

7. Ministrowi Rolnictwa i D. P. przysługiwać ma uprawnienie do zakazu przywozu roślin lub ich części z zagranicy, albo też uzależnić przywóz od dopełnienia warunków, zabezpieczających zdrowotność upraw.

8. Kontrolę nad wykonywaniem przepisów o ochronie roślin sprawują władze administracyjne przy pomocy policji państwowej i przy fachowym współudziale służby ochrony roślin.

9. Służbę ochronną roślin stanowią:

a) zakłady badawcze (Zakłady Ochrony Roślin Instytutów Doświadczalnych).

b) stacje ochrony roślin wraz z organami pomocniczymi (poradnie i sygnalizacyjna sieć korespondentów).

10. Koszty utrzymania służby ochrony roślin pokrywa Państwo, względnie samorzady.

11. Przy Ministrze Rolnictwa i D. P. tworzy się Komitet ochrony roślin, jako instytucja opiniodawcza. Komitet składa się z fachowych przedstawicieli wyższych zakładów naukowych, służby ochrony roślin i społeczeństwa, powołanych przez Ministra.